

SJELEN

Av Pir-o-Murshid Hazrat Inayat Khan

Vismenn, filosofer og sannhetssøkere har til alle tider blitt bedt om å forklare betydningen av ordet sjel. Noen har prøvd å forklare det, og noen har gitt svar som kan virke vanskelige for mange å forstå. Det er kommet mange utsagn fra flere filosofer om ordet sjel, og ikke alle er i overenstemmelse, selv om mystikerne kommer til den samme forståelse av ideen om sjel. Akkurat som luft fanget i vann for et kort øyeblikk er en boble, og akkurat som luftbølger fanget i et medium blir en lyd, slik blir intelligens fanget av sinnet og kroppen, sjelen. Derfor er ikke intelligens, og sjel to forskjellige ting; sjelen er bare en tilstand hos intelligensen. Intelligensen i dens originale tilstand er livets essens, ånden, eller Gud. Men når intelligensen blir fanget i en akkomodering som kropp og sinn, så vil dens originale, vitende natur skjønne dette, og denne vitende intelligens vil bli bevissthet. Forskjellen mellom bevissthet og sjel er at sjelen er et speil, mens bevisstheten er et speil som viser en refleksjon i den.

Det arabiske ordet ruh og sanskrit-ordet atma betyr det samme: sjel. Det er et annet ord "sole" på det engelse språk som betyr "en" eller "en eneste." Selv om det er en annerledes stavelse, så uttrykker dette den samme idé, at sjelen er den del av vårt vesen hvor vi realiserer oss selv til å bli et eneste vesen. Når man tenker på kroppen, så har den mange organer. Når man tenker på sinnet, så har det mange tanker. Når man tenker på hjertet, så har det mange følelser. Men når man tenker på sjelen, i ordets rette forstand, så er den et eneste vesen hevet over dualismen. Derfor er det at sjelen kan bli kalt det virkelige individ. Ofte har filosofer brukt dette navnet både for kroppen, sinnet og bevisstheten, alle tre.

Intelligensen er ikke bare vitende, men kreativ på samme tid. Hele manifestasjonen er en skapelse av intelligensen. Intelligensen med kun denne kunnskapen er begrenset, men når den er fri for all kunnskap, da opplever den sin egen essens, dens vesen. Dette er hva sufien kaller avlæring, som renser og gjør intelligensen fri for kunnskap. Det er glimt av denne erfaringen som kalles ekstase, for da har intelligensen en uavhengig glede, som er sann lykke. Sjelens lykke er i seg selv, ingenting kan gjøre sjelen fullstendig lykkelig unntatt ett: selv-realisering.

Fenomenet som intelligensen skaper ved dens kreative kraft blir kilden til dens egen forvirring, og akkurat som edderkoppen blir fanget i sitt eget nett, så blir sjelen fanget i det den har skapt. Dette bildet ser vi i livet til individer og til massene. Hensikt gir kraft, og på samme tid er det hensikt som begrenser kraften, for sjelens kraft er større enn noe annen hensikt; men det er bevisstheten om hensikten som stimulerer kraften og som på samme tid stjeler av den. Hinduen har kalt hele livets fenomen for maya, som betyr gåte, og med en gang gåtens sanne natur og karakter forstås er ethvert språks ord usanne, unntatt ett: "sannhet," som ikke kan forklares med ord.

Derfor kan sjelen sies å være en tilstand hos Gud, en tilstand som gjør Det Eneste Vesen begrenset for en tid.

SJELEN I SEG SELV ALENE

Sjelen i seg selv alene, er ingenting annet enn bevissthet som er altgjennomtrengende. Men når den samme bevissthet blir fanget i en begrensning ved å være omgitt av elementer, da er den sjel.

Når kineserne beskriver sjelen, så sammenlikner de den med en bie. Dette er symbolsk, og betegner egentlig øyet, hvor pupillen er som en bie; med andre ord, sjelens natur kan studeres i øyets natur. Alle ting øyet blir eksponert for er reflektert i det for øyeblikket, og når øyet snus bort, så er refleksjonen borte. Øyet mottok refleksjonen kun for et øyeblikk.

Slik er sjelens natur. Ungdom - alder, skjønnhet - styggheit, synd - dyd, alle disse er for sjelen så lenge den er utsatt for dem i løpet av den fysiske eller mentale eksistens. Og sjelen, interessert som den er i refleksjonen, kan for et øyeblikk være trollbundet av et reflektert objekt; men så snart sjelen snur seg vekk fra det, er den fri av det. Amir Minai, den hindustanske poeten, sier, "Samme hvor mye jeg er bundet av verdslige bånd, vil det ikke ta et eneste øyeblikk å bryte dem. Jeg skal bryte dem ved å bytte sider."

Enhver erfaring på det fysiske eller astrale plan, er bare en drøm for sjelen. Den er uvitende når den tar denne erfaringen for å være sann. Den gjør dette fordi den ikke kan se seg selv, akkurat som øyet ser alle ting, men ikke seg selv. Derfor identifiserer sjelen seg selv med alle ting den ser, og forandrer sin egen identitet med endringen i dens stadig forandrende visjon.

Sjelen har ingen fødsel, ingen død, ingen begynnelse, ingen ende. Synd kan ikke røre den, ingen dyd kan opphøye den. Visdom kan ikke åpne den opp, ikke kan uvitenhet formørke den. Den har alltid vært og vil alltid være. Dette er menneskets innerste vesen, og alt annet er dets slør, som en skjerm over en lampe. Sjelens utfoldelse kommer fra dens egen kraft, som slutter med at den bryter gjennom båndene til de lavere planene. Den er fri av natur, og søker frihet i løpet av dens fangenskap. Alle verdens hellige vesener er blitt hellige ved å frigjøre sin sjel, hvor friheten er livets eneste mål.

Sjelen sammen med sinnet er som vann og salt. Sinnet kommer fra sjelen, akkurat som salt fra vann, og det kommer en gang når sinnet vil bli absorbert i sjelen, slik som salt oppløses i vann. Sinnet er sjelens produkt, akkurat som salt er vannets produkt. Sjelen kan eksistere uten sinnet, men sinnet kan ikke eksistere uten sjelen. Men sjelen er renere uten sinnet, den tilsløres av sinnet.

Sinnet som tilslører sjelen er som en skjerm: et syndig sinn gjør sjelen syndig, et dydig sinn gjør sjelen dydig, ikke i natur, men i effekt. Akkurat som en rød skjerm over lyset gjør lyset rødt, og en grønn gjør lyset grønt. Men i realiteten er lyset verken grønt eller rødt, det er uten farge, fargen er bare dets slør.

Sjelen blir glad når det er glede i sinnet. Sjelen stiger høyt med fantasiens høyde; sjelen trenger inn i dybdene med sinnets dybde. Sjelen er rastløs med sinnets rastløshet, og oppnår ro når sinnet er rolig. Ingen av de ovenstående sinnstilstandene forandrer sjelen i dens virkelige natur, men i øyeblikket kan det virke slik. Sjelens første fengsel er sinnet, og deretter kroppen. Den blir ikke bare begrenset, men fanget. Hele livet til en sufi er en bestrebelse etter å frigjøre sjelen fra dens fangenskap ved å beseire sinnet og kroppen.